

veru, a domácím průmyslem — válkou poškozeným — nemohou ještě býti dodány v plné míře.

Dalším krokem zlepšení bylo by ještě větší vystupňování vývozu.

Tomu se však staví v cestu omezení výroby zničením průmyslu francouzského severu, dále fakt, že domácí trh absorbuje značné quantum výroby, a konečně fakt, že Francie vyrábí poměrně drahé, hlavně pro vysoké ceny surovin, placené znehodnocenou měnou.

Uvážíme-li tyto prvky omezující možnost ještě většího omezení dovozu a vystupňování vývozu, vidíme, že Francie v roce 1920 učinila pro své rozhodnutí maximum reálné možnosti.

Vidíme dále, že návrat na předválečnou výši nebude rychlý: třeba se připravit na periodu deficitu postupně se zmenšujícího — jako když začíná nový podnik. Ale i při tomto realistickém hledisku mluví fakta minulého roku jasně a dávají nejlepší naději.

V Paříži, dne 10. února 1921.

Za prof. Prušákem.

Dr. Miloslav Lerch.

Prof. Prušák žil své vědě v ústraní a v jisté uzavřenosti. Z bývalé trojice Mířička, Prušák a Kallab zbyli dva. Prušák stál na širším základě, byl filosofičtější podobně jako Kallab. V řadě děl prof. Prušáka je jeho učebnice trestního práva nejznámější; kniha ta je víc než učebnici; je to nejlepší naše práce z toho oboru vědného. Najdeme tu místa, nad kterými se musíme zamyslet, místa, která prof. Prušák doplňoval svým mistrným výkladem. Svěho času nás v přednáškách oslňoval svými vývody o trestu smrti, když mluvil o tom, jaké pocity mívali zločinci před popravou a že nejlépe odbavit tento nejsvrchovanější akt moci státní provazem, poněvadž je nejbezpečnější zárukou, aby zločinec ušel trýznění. Hned první stránky jeho učebnice i pouhého čtenáře upoutají výkladem o podstatě práva. Prušák má definice, které nezůstávají ničeho dlužny; jeho všeobecný výklad o přičetnosti, o formách trestné viny a zvláště jeho stať o pokusu jsou plodem hlubokého studia; tuto partii s oblibou zkoušel. A tak celá kniha svědčí o neobyčejné erudici spisovatelově. V otázce trestu jeví se Prušák nejvíc žákem Lisztovým; především má na mysli účel trestu. V polepšení zločince tkví účel a ideál trestu, to vyhovuje spravedlnosti. Prof. pražské německé university Dr. Spiegel takto charakterizuje Lisztovu školu: „Jeho škole nejde o to, ponechávat zločinnosti volné pole, ale o to, aby se boi proti zločinům účinně vedl... Liszt neboří, ale staví. Když se od běžného pojetí práva trestního vzdaluje, neobětuje tím kriminální právo, nýbrž dává mu nový obsah.“ A Prušák píše ve své učebnici: „Vlastní boj proti zločinnosti odmíná se nepozorovaně rukám soudců kriminálních a svěruje se účelnému vedení sociální politiky, již nastávají nové veliké a obtížné úkoly.“ Tak jeho všeobecný díl práva trestního zůstane ještě dlouho pramenem pro poznání tohoto práva, byť by po odchodu Prušákově už teď nebyl pro potřeby posluchačů tak „aktuální“.

Vynikajícím plodem jeho práce je „kriminální noetika“, o níž napsal nestor českých kriminalistů, jehož 70leté narozeniny se nedávno oslavovaly, prof. Dr. Storch: „Vynikající předností práce jest, že snaží se prohloubiti vědu práva trestního disciplinami filosofickými, zejména etikou a psychologii.“

Prof. Prušák pilně se zabýval i pomocnými vědami práva trestního, aetiologií a antropologií. Samostatně vyšly ještě: „Studie o účastenství“ a „O přičetnosti osob mladistvých“; různé články uveřejnil ve „Sborníku věd právních a státních“ v „České revui“ a jinde.

Poslední velké dílo „Československé řízení trestní“ vyšlo v tomto roce svědčí o tom, že až do poslední doby byl prof. Prušák činným. Pro chorobu musil se vzdát účasti na zákonodárných pracích, jichž je třeba pro reformy práva v našem obnoveném státě.

Zemřelý nebyl suchopárným v přednesu; jeho síň nezela prázdnotou. Bylo duševním požítkem poslouchat jeho přednášky; byl dokonalým přednášečem, k čemuž mu napomáhal jeho sonorní hlas. Nebyl strohým teoretikem bez vztahu ke skutečnosti, teoretické výklady své oživoval hlubokými myšlenkami, jež svědčily o jeho sociálním cítění a o jeho inteligenci. Od svých žáků žádal věc; byl přísným při kolokviu a dosti obávaným při zkouškách. Poněvadž jeho přednášky byly nesený živým zájmem a nadšením pro vědu, vzbudil i tento zájem u svých žáků, kteří mu jsou za to vděční, že vnesl osvězení do často suchopárného studia právníckého.

Když jsme se loučili v mocném pohnutí zvýšeném ještě procítěným proslovem prof. Krémáře na vyšehradském hřbitově s naším profesorem, iakoby nám z jeho úst byly zazněly Sovovy verše:

„Nuž vítězit uč se žáku můj,
byť na mně samém, toť má čest.“

Literatura.

Prof. Dr. Prušák: Trestní řízení československé. Nákladem „Vše-
hrdu“ s podporou min. školství a nár. osvěty, 1921.

Tato kniha prof. Prušáka přimyká se těsně k jeho „Trestnímu právu“. Ovšem jeden rozdíl jest na první pohled patrný. Trestní právo jest knihou, kde autor vyrovnává se s rozmanitými názory vědu práva trestního ovládajícími, aby pak o nich vyslovil svůj samostatný úsudek, v této knize naproti tomu převládají účely didaktické, jak autor sám v předmluvě podotýká. Látka sama poskytuje ovšem mnohem méně příležitosti, aby se mohl autor vysloviti o jednotlivých otázkách theoretických, než výklady o trestním právu hmotném. Obmezuj se proto nammnoze na systematický výklad zákona a podává tak stručný sice, avšak výstižný a úplný výklad formálního práva trestního, platného nyní v Cechách, na Moravě a ve Slezsku. Jeví se pak kniha jako v podstatě nezměněné ústní výklady prof. Prušáka, které, jak každý jeho posluchač jistě uzná, byly obsahem i formou svou skutečně dokonalé; takže nebylo třeba mnoho na nich měniti, aby se stala z nich dokonalá vědecká učebnice.

Do jisté míry jakýmsi těžiskem spisu jest ona část úvodu, kde autor vykládá o vůdčích zásadách moderního řízení trestního, ke kterýmžto výkladům se i později stále vrací, aby zkoumal pokud a jak v platném právu tyto všeobecně za správné uznané zásady byly přijaty. Systematika díla jest obvyklá. V části všeobecné pojednáno jest o soudech trestních (příslušnost a osoby soudní), o stranách a o úkonech procesních. V části zvláštní vylíčeno jest nejdříve podrobně řádné řízení v 1. stolici, dále opravné prostředky řádné i mimořádné, řízení mimořádná a posléze